

Представителност на европейските организации на социалните партньори: сектор на хранителните продукти и напитките

Резюме

Въведение

Настоящото проучване има за цел да предостави необходимата информация, за да насърчи секторния социален диалог в сектора на хранителните продукти и напитките. Поредицата на EIRO от проучвания за представителността, извършени по искане на Европейската комисия, си поставя за цел да определи представителните асоциации на социалните партньори, с които следва да се провеждат консултации съгласно разпоредбите на Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС). В проучването следователно са посочени съответните национални организации на социалните партньори в сектора на хранителните продукти и напитките при използване на подхода „отгоре-надолу“ (при изброяване на членовете на европейските организации) и на подхода „отдолу-нагоре“ посредством националните кореспонденти от Европейската обсерватория на индустриалните отношения (EIRO).

Ефективността на европейския социален диалог зависи от представителността на съответните национални участници в сектора — само достатъчно представителни асоциации могат да бъдат страни в европейския социален диалог.

Дадена национална асоциация се счита за представляваща интересите на съответния сектор, ако отговаря на следните критерии:

- областта на организацията е свързана със сектора;
- асоциацията или участва редовно в колективното договаряне във връзка с този сектор, и/или членува в съответна европейска асоциация по интереси.

Дадена европейска асоциация се счита за представляваща интересите на съответния сектор, ако е включена в списъка на Комисията на организациите по интереси, с които следва да се провеждат консултации от името на сектора съгласно член 154 от ДФЕС, и/или участва в европейския социален диалог във връзка със сектора, и/или е поискала да бъде консултирана съгласно член 154.

Определяне на сектора

За целите на настоящото проучване секторът на хранителните продукти и напитките се определя съгласно статистическата класификация на икономическите дейности в Европейската общност (NACE) (Rev. 2), с оглед да се гарантира сравнимостта на констатациите между отделните държави. По-специално този сектор се определя от кодове на NACE C10 (производство на хранителни продукти) и C11 (производство на напитки).

Икономическа среда

Характеристики на заетостта

Съгласно числени данни на Евростат, през 2010 г. в сектора са работили повече от 4 739 900 души в ЕС-27, като на производството на хранителни продукти са се падали над 90 % от сектора. Заетостта в този сектор представлява само 2 % от общата заетост в ЕС-27, докато дейностите в сектора представляват 2 % от общия БВП на ЕС-27. На мъжете се пада над 58 % от заетостта и в двата подсектора, като повече жени са работили в производството на храни (43 %), отколкото в производството на напитки (29 %); при това и двете числени данни са по-малки от средния дял на жените в общата заетост в ЕС-27 (45,5 %). Няма много случаи на самостоятелна заетост или професионални стажове в този сектор, с изключение на Германия, Гърция и Италия, където техният дял е над 20 %.

Секторът на хранителните продукти и напитките обхваща приблизително 310 000 предприятия, работещи на местно и регионално равнище, както и на световния пазар. Най-големият дял от продуктите се предлага от малките и средните предприятия (МСП) и глобалните компании. На МСП се падат около 48,5 % от общия оборот и 63 % от общата заетост, докато на големите фирми се падат 51,5 % от оборота и 37 % от общата заетост, макар те да са само 0,9 % от предприятията.

Последни тенденции на развитие

Финансовата криза оказва известно въздействие върху сектора на хранителните продукти и напитките, макар и не толкова голямо, колкото в други сектори. Заетостта започна да спада през третото тримесечие на 2008 г. и следваше отрицателна тенденция до 2010 г., когато почна отново да расте.

Най-големият натиск за промяна в сектора е глобализацията. Увеличената международна търговия и трансграничната мобилност на капиталови инвестиции доведоха до значителни промени в пазарите и търговските модели. Същевременно либерализацията на търговията при увеличаване на благосъстоянието на бързоразвиващите се икономики създаде нови пазарни възможности, както и нови източници на конкуренция. Настоящите предизвикателства пред сектора включват безпокойствата на потребителите във връзка с цените, безопасността на храните и здравето, както и ниските равнища на производителността на труда и недостатъчното развитие на научните изследвания и иновациите.

Национално равнище на представителството по интереси

Профсъюзи

Броят на активните членове на профсъюзи е много различен — от над 1,5 милиона (в случая с UNITE в Обединеното кралство) до само няколко десетки члена на POMYN в Гърция. Тези големи различия отразяват по-скоро разликите в мащаба на икономиките и обхвата на членската маса, отколкото способността за набиране на членове.

Във всичките 27 държави има поне един свързан със сектора профсъюз. Бяха идентифицирани общо 96 свързани със сектора профсъюзи, отговарящи на критериите за включване в проучването на представителността, което говори за плуралистична система. Само един свързан със сектора профсъюз е установен в шест от държавите, два — в пет държави, и три — в три държави. В тринадесет държави обаче има четири или повече свързани със сектора профсъюзи, което показва фрагментирана картина.

Организации на работодатели

Идентифицирани бяха общо 115 свързани със сектора организации на работодатели в 24 държави. В три държави (Кипър, Литва и Малта) няма свързана със сектора организация на работодатели. В девет от 24-те държави с организации на работодатели, поне една част от посочените организации не са страна по колективното договаряне. По принцип икономическите интереси на търговските организации могат да бъдат и с друга насоченост, освен индустриалните отношения, какъвто е случаят в сектора на хранителните продукти и напитките.

В девет от 24-те държави, за които е предоставена информация за картината на свързаните със сектора организации, е създадена само една организация, докато в девет от 24-те държави (37,5%) има четири или повече организации.

Следователно плуралистичните системи за асоцииране преобладават в по-голяма степен при организациите на работодатели, отколкото при профсъюзите.

Колективно договаряне

Що се отнася до процента на колективното договаряне в сектора, в 10 от 21 държави с налични данни този дял е 50%. Освен това в девет от тези 10 държави процентът на колективното договаряне е не по-малък от 80%. Това показва, че този процент е силно поляризиран в отделните европейски държави. В това отношение се създава картина, при която скандинавските страни, Белгия, Австрия и Испания, както и по-новите държави членки Словения и Румъния, са с най-високите проценти, а за Португалия, Обединеното кралство и повечето от останалите по-нови държави членки процентите са доста ниски.

Европейско равнище на представителството по интереси

Организациите в сектора на хранителните продукти и напитките, включени в списъка на Европейската комисия като организации на социални партньори, с които следва да се провеждат консултации съгласно член 154 от ДФЕС, са Европейската федерация на профсъюзите в областта на храните, земеделието и туризма (EFFAT), представляваща работници и служители, и FOODDRINKEUROPE, представляваща работодатели.

EFFAT има 54 пряко членуващи организации в 25 държави членки, като 39 от тях участват в секторното колективно договаряне. Заслужава да се отбележи, че в Полша и Португалия повечето от посочените профсъюзи не са членове на никоя европейска организация. FOODDRINKEUROPE има 24 пряко членуващи организации в 22 държави членки, 10 от които участват в секторното колективно договаряне. Като се има предвид, че само 21% от организациите на работодатели членуват в FOODDRINKEUROPE, то значителен брой от свързаните със сектора организации на работодатели не са членове на FOODDRINKEUROPE.

Заклучения

Анализите „отгоре-надолу“ и „отдолу нагоре“ на сектора на хранителните продукти и напитките в ЕС-27 показват, че EFFAT, представляваща работници и служители, и FOODDRINKEUROPE, представляваща работодатели, следва да се разглеждат като най-важните общоевропейски представители на работодателите и работниците в сектора.

Допълнителна информация

Пълният текст на доклада „Representativeness of the European social partner organisations: Food and drink sector“ (Представителност на организациите на европейските социални партньори: сектор на хранителните продукти и напитки) може да се намери на: <http://www.eurofound.europa.eu/eiro/studies/tn1207014s/index.htm>

За допълнителна информация се обърнете към Camilla Galli da Bino, служител по въпросите на информацията, на адрес: gdb@eurofound.europa.eu